

Kecskés András tanulmánykötetében a kutató alaposságával felkészült, de a gyakorló pedagógus napi gondjaira is odafigyelő magyartanár szól a kollégáihoz. A méreteiben is könnyen kezelhető, „kézbe kívánczó” kis gyűjtemény tematikusan két nagy részre osztható. Az elsőbe a publicisztikai írásokat sorolhatjuk, amelyek 1972—1983 között az irodalmi nevelés témakörével foglalkoztak különböző hazai folyóiratokban, a napilapok hasábjain. Sajnos, az első dolgozat megjelenése, 1972 óta az irodalomtanítás gondjai, a módszertani kérdések az irodalomtanítás oktatási rendszerünkben betöltött szerepe kapcsán semmit sem veszítettek aktualitásukból, hanem inkább még súlyosabbakká váltak az évek során. Kecskés András kötetének első fejezete a kilencvenes évek magyartanáraihoz is szólva, közös gondolkodásra készítet: *Mire jó az irodalom?* Az egymás után sorjázó hét tanulmány arra keresi a választ, hogyan lehet az irodalmat, a verset értő, szerető iskolát teremteni. „Kétfelől, két szomszédos óratoronyból óvjuk a költészet világóráját: itt az *irodalomtudomány*, ott az *irodalomtanítás* órszemel.” Ám a költészet nem a hivatásos irodalomképző — vallja Kecskés —, hanem „közvagyon”, amelyet vissza kell szolgáltatnunk azoknak, akiket illet. A magyartanár feladata, hogy a középiskolások korosztály életkori sajátosságait is figyelembe véve közel tudja hozni a verset a diákhöz, s versértő embert neveljen egy átfogó, esztétikai értékrendet középpontba állító, nem csak egy tanórán gondolkodó koncepció szellemében.

Az *Egy kis mennydörgés szívem dobogása* című írás egy Petőfi-órát mutat be másodikos gimnazistáknak. Hogyan lehet a „magánélet és közösségi harc egységének” kulcskérdését a vers tartalmi és formai elemeit segítségül hívva kibontani a költeményből? Az elemzést megkönnyítő, a versritmust és nyomatékokat jelölő diagram, a versszerkezet lényegét ábrázoló grafikon mellett mégis azt ajánlja a szerző, hogy az *esztétikai élmény*, a felismerés érzelmi hőfoka legyen az órán mindennél fontosabb. Részletekbe menő elemzés helyett célravezetőbbnek látszik az eszméltető hangulat-teremtés, az óra szellemi légkörének tudatos kialakítása, olyan áron is, hogy egyes mozzanatokra több, másokra kevesebb figyelmet fordítunk. Ez a nevelésközpontúság Kecskés András magyartanári ars poeticája, amely akkor is átsüt dolgozatain, amikor a *Vershangzás és esztétikum* kapcsán verselméleti szempontokat ajánl az esztétikai nevelés kísérleti tantervéhez. Későbbi verselemzése is ezeket az elveket követik, szempontjait is e szerint jelöli ki. Azt vizsgálja, milyen szerepe van a verses formának a költői művekben, mi a vers költészet-tani, *poétikai funkciója*. *A ritmus mint esztétikai rendezőelv* visszavezethető a természeti népek ősköltészeti jellegű szövegeihez. A versmérték és a versritmus önmagában is esztétikai kifejezőértékkel bír. Dsida Jenő a *Miért borultak le az angyalok Viola előtt* című lírai elbeszélésén mutatja be, hogy a művészi versritmus a *költészet zenei oldala*, s így egyrészt a költészet, másrészt a zene esztétikai jegyeivel rendelkezik. *A vers hangzásvilága* című könyvismertetésben folytatja gondolatmenetét a szerző. Ez az írás Kecskés András 1981-ben a Tankönyvkiadónál megjelent azonos című kötetét mutatja be az azóta megszünt *Köznevelés* olvasóinak. Kérdések köré csoportosítva keresi újra a választ: Szól-e még a vers? Halljuk-e mint *verset*, vagy csak megfejtésre váró, értelmezni való szöveget látunk benne. A vers hangzásvilágának elemzésekor nem szabad a verstant metrikai szabályrendszernek értelmezni, mint ezt sokáig az oktatás kapcsán is gondolták egyes szakírók. A könyv azokra a kérdésekre is választ ad, mitől vers a vers, mi a ritmuselv, s

vitézek legyünk vezérgondolat alatt: Balassi Bálint: *Egy katonának*, Zrínyi Miklós: *Szigeti veszedelem* (Zrínyi beszéde), Arany János: *Szondi két apródja*.

Nem játék a világ! Látni, teremteni kell — vezeti be Babits szavaival a következő verscsokrot, melyben azt bontja ki, hogy egy-egy mű történelmi konkrétságából korunk és minden kor társadalmi valóságáig hogyan emelkedik ki az eszmei közösséget teremtő gondolat. Babits Mihály: *A franciaországi változásokra*, Petőfi Sándor: *Levél Arany Jánoshoz*, Ady Endre: *Harc a Nagyúrral*, Babits Mihály: *Május huszonhárom Rákospalotán*.

Talán legnehezebben elemezhető az aktuálpolitika szolgálatába állított úgynevezett „közéleti” versek, amelyek újra feltárva mégiscsak akkor a leghatékonyabbak, amikor az *ember nembeli lényegét* közvetítik a maguk eszköztanrendszerével. Az itt elemzett versek: Vörösmarty Mihály: *A vén cigány*, József Attila: *A város peremén*, Illyés Gyula: *Bartók*, Nagy László: *Inkarnáció ezüstben*.

Kecskés András tanulmánykötetének harmadik fejezete folytatása a verselemzések sorának, azoknak az ismeretterjesztő cikkeknek a keretében, amelyek a *Veszprém megyei Naplóban* 1975—1976-ban jelentek meg. Itt a már idézett költők újabb tíz versét elemzi röviden, újságolvasóhoz szóló közérthetőséggel. Az utolsó két vers két újabb költővel gazdagítja a palettát: Weöres Sándor: *Majomország* című híres költeményének felvillantása után Veress Miklós *Szerelmesénekének* elemzésével zárja a verselemzések mindvégig érdekesítő, stílusában esztétikai élményt is jelentő, s egyben verstani szakmai útravalót kínáló füzérét.

A kötet utolsó, negyedik fejezete *Szöveggyűjtemény*. Mint Kecskés András írja, a kötetben tárgyalt versek többsége — 39-ből 32 — megtalálható a gimnáziumi vagy szakközépiskolai szöveggyűjtemények, illetve az általános iskolai tankönyvek valamelyikében. Itt csupán a tananyagban sehol sem szereplő 7 vers szövegét adja közre a szerző.

A kötetet Borbás Zoltán és Újhelyi Gábor versektől ihletett, hiteles illusztrációi egészítik ki.

A szövegértelmezésre, a mű befogadója kölcsönös viszonyának feltárására könyvtárra való szakirodalomból válogathatunk. Mégis vannak olyan kötetek, amelyek nemcsak a szakmai forrásgazdagság, a mesterségbeli ismeretanyag okán nem kerülnek soha el a kezünk ügyéből, hanem mert olyan melegség, szeretet és emelkedettség árad belőlük a költészet iránt, hogy maguk is esztétikai élményt jelentő olvasmányainkká válnak. Kecskés András *Versék tükre* című kötete minden bizonnyal ilyen élményt jelentő társa sok olvasójának.

Cs. Jónás Erzsébet

Bart István és Klaudy Kinga (szerk.): A fordítás tudománya. Válogatás a fordításelmélet irodalmából

Tankönyvkiadó, Budapest, 1986. 361 p.

Bart István és Klaudy Kinga válogatása a fordításelmélet nélkülözhetetlen külföldi forrásmunkáinak szemelvényeit kínálja a fordítás elméleti kérdéseivel és a fordítás-elemzés gyakorlati oldalával foglalkozók számára. Hasonló gyűjteményük 1980-ban jelent meg először, egyetemi jegyzet formájában. Ez az 1986-os második válogatás kibővült az azóta megjelent új anyagokkal.